Valplattform 2026

Centerpartiet Västerbotten

Fastställd av distriktsstämman 2026-04-18

Centerpartiet

Centerpartiet Västerbottens valplattform 2026

Sverige kan mer

Sverige kan mer. För klimatet. För jobben. För välfärden. När Sverige sänker utsläppen och ser till att de som jobbar blir fler, kan välfärden få mer.

Västerbotten kan mer

I Centerpartiets Västerbotten mår människor bra. Vi vill bygga ett län som växer och utvecklas. För det krävs politiska beslut som ser till att alla människor som bor och vill bo i Västerbotten ges förutsättningar att må bra, och att de kan bygga sin framtid på det sätt de vill, i hela länet.

Den viktigaste grundförutsättningen för ett län där människor trivs, där tillväxt sker och samhällsservicen räcker till alla som behöver den, är att människor får förutsättningar att må bra. Därför prioriterar Centerpartiets Västerbotten förebyggande och hälsofrämjande insatser på alla områden.

Det finns många faktorer som påverkar ett gott liv i Västerbotten och vi vill se politik som ger:

- Mer för ett ekonomiskt starkt Västerbotten
- Mer jämställdhet
- Mer bostäder där fler kan hitta hem i Västerbotten
- Mer infrastruktursatsningar för ett framåtlutat Västerbotten
- Mer trygghet i en osäker omvärld
- Mer uppkoppling i hela länet
- Mer tillgänglig kollektivtrafik
- Mer växtkraft i näringslivet
- Mer folkhälsa för ett levande län
- Mer utbildningsmöjligheter i Västerbotten
- Mer hjärta i politiken för ett välkomnande Västerbotten
- Mer kultur för ett gott liv
- Mer trygg och tillgänglig hälso- och sjukvård
- Mer växtkraft genom Region Västerbotten

Mer för ett ekonomiskt starkt Västerbotten

Norra Sverige har omfattande resurser som är viktiga för landet. Centerpartiet tycker att pengar ska stanna lokalt och regionalt när naturresurser nyttjas och därigenom stärka Region Västerbotten och länets kommuner.

Utöver de rättigheter, friheter och ekonomiska fördelar för privatpersoner och företag som EU innebär tillsammans med möjligheten att delta i det omfattande politiska samarbetet ger EU-medlemskapet Västerbotten tillgång till medel genom strukturfonder för sammanhållning. EU satsar tillväxtmedel för att glesbefolkade områden ska få likvärdiga chanser till utveckling, som storstadsområden. För mesta möjliga nytta av pengarna vill Centerpartiet att strukturfondernas tillväxtmedel fördelas regionalt, i stället för att staten ska fördela pengarna över hela landet.

Vi ser ett behov av att förändra skatteutjämningssystemet, så att våra glest befolkade och små kommuner bättre kompenseras för att utföra de kommunala åtagandena med utmanande förhållanden.

Centerpartiet tycker att statsbidragen i första hand ska fördelas som sektorsbidrag, som ger kommuner och regioner frihet att själva bestämma hur pengarna används utifrån lokala förutsättningar.

Centerpartiet vill:

- att skatteintäkter som skapas av förnybara energislag som sol, vind och vattenkraft ska kunna gynna de områden som påverkas av produktionen.
- Att skatteintäkter som skapas av naturresurser, såsom malm och skog, ska gynna de områden som påverkas av produktionen.

- Att förändra skatteutjämningssystemet, så att glest befolkade och små kommuner och regioner bättre kompenseras för att utföra sina åtaganden med utmanande förhållanden.
- att EU:s tillväxtmedel till strukturfonder fördelas regionalt.
- Att de regionala tillväxtmedlen behöver fördelas så att alla delar i länet kan ta del av medlen.
- att nordiska samarbeten och EU-samarbeten omfattar hela länet.
- prioritera samverkan mellan Region Västerbotten och kommunernas näringslivskontor för att skapa förutsättningar för resurseffektivitet.
- Att återinföra statligt stöd för näringslivsutveckling i glest befolkade kommuner.

Mer jämställdhet

Centerpartiet är ett liberalt och feministiskt parti. Vi står upp för alla människors rätt att få vara den en är, oavsett kön.

Centerpartiet arbetar för ett öppet och inkluderande samhälle där ingen begränsas av sin sexuella läggning, könsidentitet eller sitt könsuttryck. Alla ska kunna känna trygghet att vara den man är och älska den man vill.

Centerpartiet vill:

- Stoppa mäns våld mot kvinnor, relationsrelaterat och hedersrelaterat våld och förtryck i Västerbotten.
- Stärka Västerbottens kvinnors ekonomiska egenmakt.
- Att vården i Region Västerbotten blir mer jämställd och jämlik.
- Arbeta för en lönepolitik i länet som minskar löneskillnader mellan kvinnor och män.
- Verka för ett företagsklimat som stärker och möjliggör för kvinnor att starta och driva företag.
- Stötta kvinnojourer och samarbeta brett för att bedriva sådan verksamhet i hela länet för att säkra skydd till de som utsätts för våld och förtryck.
- Införa en tredelad föräldraförsäkring för att uppmuntra till ett delat ansvar, en del till varje förälder och en tredje del som kan fördelas fritt mellan föräldrarna och/eller en annan närstående vuxen.
- Öka kunskaperna om HBTQI-personers situation inom vården.

Mer bostäder där fler kan hitta hem i Västerbotten

Centerpartiet vill se en bostadsmarknad där alla kan hitta ett hem. Genom enklare regler, lägre trösklar och en politik som gör det lönsamt att bygga vill vi korta bostadsköerna och göra det möjligt för fler att hitta den bostad man behöver. Målet är ett Västerbotten där fler, oavsett plånbok, var i livet man befinner sig eller var i Västerbotten man vill bo, kan förverkliga sina boendedrömmar.

Centerpartiet vill:

- Förenkla regler så att det blir enklare och billigare att bygga i hela landet.
- Sänka trösklarna så att unga och fler med vanliga inkomster kan köpa eller bygga en bostad.
- Påverka banker att bevilja bolån i glesbygd, där marknadsvärdet är lågt.
- Göra det enklare att bygga hyresbostäder.
- Att se över möjligheten att sänka Lantmäteriets förrättningskostnader för privatpersoner.
- Öka informationen om möjligheten till statlig kreditgaranti om bostadsbyggande i hela länet.

Mer infrastruktursatsningar för ett framåtlutat Västerbotten

Fungerande infrastruktur är avgörande för människors liv. Det handlar om en enklare vardag med tillgänglighet i den fysiska omgivningen, på internet och till jobb och företagande i hela länet. Det handlar även om hur samhällsservicen ska fungera, från den dagliga användningen av skolskjutsar och hemtjänst till infrastrukturens roll i totalförsvaret.

Vägar och järnvägar

Fungerande vägnät och järnvägsnät har stor betydelse för en trygg och fungerande samhällsservice och är en av grundstenarna för att människor ska kunna bo, leva och verka i hela länet. En god infrastruktur är också viktig för näringslivet. Det finmaskiga vägnätet och de enskilda vägnätens framkomlighet har stor betydelse som matarvägar till huvudstråken för inlandets och den kustnära industrins råvaruförsörjning. Järnvägen är viktig för framkomlighet för människor men också för gods, och skulle kunna avlasta lastbilstransporterna efter vägarna och därmed minska vårt klimatavtryck. Centerpartiet ser behoven av vägnät och järnvägsnät som knyter samman hela länet med omvärlden.

De enskilda vägarna i länet är många och har en avgörande betydelse för framkomlighet. Så ser det ut i stora delar av Sverige. De som bor längs de enskilda vägarna ansvarar för skötsel och underhåll, trots att vägarna skapar förutsättningar för boende, turism och företagande för fler än de boende längst vägen. Stöden till de enskilda vägarna behöver hanteras mer rättvist. Betydelsen av de enskilda vägarna sätts tillsammans med annan infrastruktur i nytt ljus i och med NATO-medlemskapet och det oroliga omvärldsläget. Därför anser Centerpartiet att det behövs en nationell översyn av det enskilda vägnätet.

Vägar och järnväg har stor påverkan på rennäringen och insatser för att främja det rörliga djurlivet behöver finnas med vid infrastruktursatsningar. Centerpartiet ser behoven av vägnät och järnvägsnät som knyter samman hela länet med omvärlden.

För Centerpartiet är det viktigt att arbeta för fossilfria transporter och för att klara det behövs en fungerande infrastruktur för fossilfria transporter i hela Västerbotten. Utbyggnationen av laddstationer för elbilar behöver säkras i hela länet och också vid regionens lokaler. Västerbotten har under 2026 fått sina första kommersiella tankstationer för vätgas i Storuman och Umeå och för att tunga transporter ska kunna övergå till fossilfria alternativ behöver infrastrukturen finnas på plats innan företagen kan göra investeringar i nya fordon.

Centerpartiet vill:

- Elektrifiera Tvärbanan (Västerbotniabanan) från Hällnäs till Storuman.
- Snabba på utbyggnaden av Norrbotniabanan från Umeå till Luleå.
- Rusta upp Inlandsbanan.
- Inleda samtal med Arvidsjaur, Arjeplog och Bodö för att omvandla väg 95 (Silvervägen) till europaväg.
- Lyfta underhållsbehov av allmänna och enskilda vägar och broar i nationella planer och länsplaner för transportinfrastruktur.
- Att medel för infrastruktur ska fördelas utifrån nytta och behov i hela länet och inte alltid gå till de delar där befolkningen är som störst.
- Att det statliga vägunderhållet i Västerbotten måste prioriteras, så att tjälavstängningar för tung trafik minskar och tillförlitliga transporter kan garanteras för skogsnäring, övrigt näringsliv och boende i länet.
- Att ekodukter och stängsel byggs för att främja rennäringen, undvika viltolyckor och ta hänsyn till ett rörligt djurliv.
- Att det tillskapas infrastruktur för fossilfria drivmedel i hela länet.
- Genomföra en nationell översyn av det enskilda vägnätet och dess finansiering samt utreda införandet av en nationell samordnare för enskilda vägar.
- Att kommuner får större rådighet över möjligheten att sänka hastigheten genom byar.
- Att staten tar ett större ansvar för vägbelysning.
- Inrätta direktlinjer på tåg och flyg mellan Västerbotten och Göteborg.

Mer trygghet i en osäker omvärld

Centerpartiet ser allvarligt på den förändrade omvärlden. Vi lever i en tid där hoten inte bara är militära, utan också handlar om cyberattacker, desinformation, ekonomiska påtryckningar och extremväder. Hela samhället – det militära och det civila, kommuner, regioner och staten – måste vara redo. Det handlar om allt från livsmedelsförsörjning till att skydda våra elnät och vår förmåga att kommunicera säkert.

Ryssland är det största hotet och utgör ett direkt hot mot Sverige och våra grannar. Genom vårt medlemskap i Nato och samarbeten som DCA-avtalet med USA stärker vi vår förmåga att avskräcka angrepp. Kina använder ofta ekonomiska medel och strategiska uppköp för att nå inflytande. Därför måste utländska investeringar i kritisk infrastruktur och medier granskas för att skydda vår handlingsfrihet och demokrati.

Stärk cybersäkerheten. Centerpartiet vill det byggs ett "cyberhemvärn" för att tillvarata svenskarnas IT-kompetens och skydda oss mot digitala attacker. Vi säger också nej till "digitala bakdörrar" (Chat Control) i krypteringstjänster, eftersom det skapar sårbarheter som främmande makt kan utnyttja.

När stora IT-system fallerar eller attackeras måste vi lära oss av misstagen. Det behövs en haverikommission som ska utreda vad som hänt så att samma fel inte upprepas i hela den offentliga sektorn.

Många mindre aktörer, som småföretag och kommuner, har inte råd med dyra säkerhetssystem. Centerpartiet vill att staten ger bättre stöd och tydligare vägledning så att även det lokala näringslivet är skyddat.

Det är i kommunerna krisen händer. Därför kräver vi mer resurser och mindre byråkrati för att kommuner och regioner ska kunna organisera det lokala försvaret, skyddsrum och en robust sjukvård. Vi behöver bli självförsörjande på förnybar energi och säkra tillgången på mediciner genom att bland annat inrätta 300 beredskapsapotek i hela landet.

Centerpartiet tycker att Lycksele sjukhus bör bli ett beredskapssjukhus. För Centerpartiet har frågan om fungerande vård i hela länet alltid varit viktig och för Centerpartiet är Lycksele sjukhus den givna platsen för ett beredskapssjukhus som i stunder av oro och ofred vara en viktig plats för hela Norra Sverige. Lycksele sjukhus lokalisering centralt i Västerbotten med tillgång till järnväg, flygplats, Europaväg E12 och egen helikopterplatta skapar unika möjligheter för snabb och effektiv vård om behoven skulle uppstå.

Centerpartiet vill:

- Att Sverige blir självförsörjande på förnybar energi.
- Införa 300 beredskapsapotek för att säkra tillgången på mediciner i hela landet.
- Öka granskningen av utländska investeringar i kritisk infrastruktur och medier.
- Att det byggs ett ”cyberhemvärn” för att ta tillvara svenskarnas IT-kompetens och skydda oss mot digitala attacker.
- Stoppa införandet av ”digitala bakdörrar” som Chat Control i krypteringstjänster
- Införa en haverikommission för IT-system.
- Att staten ger bättre stöd och tydligare vägledning till småföretag och kommuner om informationssäkerhet.

Mer uppkoppling i hela länet

Fungerande bredband och mobiltäckning är en viktig förutsättning för likvärdiga villkor och trygghet i hela länet. Den digitala infrastrukturen och mobilnätet har fortfarande brister som behöver åtgärdas. På många stället går det inte att ringa ambulans eller jobba på distans.

Centerpartiet vill att alla i Västerbotten ska ha tillgång till uppkoppling på platser där människor och företag vanligen befinner sig, som i hemmet, på arbetsplatser, i fritidshus, i friluftsområden, längst vägar och räls, som är stabil och av sådan kvalitet att användaren inte upplever begränsningar i sin användning genom avbrott eller brist på kapacitet. Det innebär att mobiltäckning också måste finnas i skog och mark, eftersom naturbundna näringar som jordbruk, skogsbruk och rennäring är viktiga arbetsplatser.

Centerpartiet vill:

- att det ska finnas mobiltäckning och internetuppkoppling i hela länet som fungerar även vid längre elavbrott.
- att alla i Västerbotten har tillgång till snabbt bredband i hemmet och på arbetet.
- Att medel för infrastruktur ska fördelas utifrån nytta och behov i hela länet.
- Att det ska finnas ett europeiskt system för internetuppkoppling via satellit för att kunna ge internetuppkoppling där marknätet inte ger täckning.

Mer tillgänglig kollektivtrafik

För Västerbotten är en fungerande kollektivtrafik en av de viktigaste förutsättningarna för att göra länets alla delar mer tillgängliga. Centerpartiet vill säkerställa en ökad tillgänglighet och ett mer hållbart resande. Turtäthet och komfort är avgörande för att få fler resenärer och vi vill skapa fungerande resvägar för att göra det möjligt att bo, leva, arbeta och verka i hela länet.

Kollektivtrafiken i länet finansieras av Region Västerbotten och kommunerna genom Västerbottensmodellen. Det innebär att kommuner med europavägar och få centralorter gynnas framför andra kommuner, eftersom kommunerna betalar för trafiken inom kommunen och regionen betalar för trafiken mellan kommuner.

För att göra bussen till det självklara alternativet för fler behöver prislistorna ses över. Centerpartiet vill att personer som gått i pension behandlas lika oavsett ålder och vill därför att seniorrabatt som baseras på ålder ersätts med pensionärsrabatt, som gäller för den som slutat jobba.

Centerpartiet vill:

- Samarbeta med relevanta aktörer för att införa kollektivtrafik mellan Västerbotten och Mo i Rana Airport.
- Verka för flexibla hållplatser längs befintliga busslinjer.
- Hitta andra möjligheter till reguljär kollektivtrafik, t. ex. ringbilar.
- Införa pensionärsrabatt i stället för seniorrabatt på bussen.
- Införa persontrafik på sträckan Jörn-Bastuträsk-Skellefteå-Bergsbyn-Skelleftehamn.
- Att Bussgods erbjuder kylmöjligheter för livsmedelsproducenter.
- Ställa högre krav för att garantera tidhållning och turtäthet inom kollektivtrafiken.
- Säkra bättre möjligheter som gör att fler kan och vill resa med tåg.
- Göra det enklare att resa kollektivt över länsgränserna, exempelvis genom biljettsystem.
- Att samhällsplaneringen går hand i hand med trafikplaneringen.
- Fler hållplatser på Norrbotniabanan.
- Utöka nattågen till och från norra Sverige.
- Införa persontrafik på Inlandsbanan under hela året.

Mer växtkraft i näringslivet

Centerpartiet vill att fler ska jobba i hela Sverige. Det gör vi genom att göra det enklare och billigare att starta, driva och utveckla företag. När företag har möjlighet att utvecklas, utvecklas också Sverige. Nya idéer och tankar om hur något kan göras på ett annat eller nytt sätt skapar framtidsanda och bidrar samtidigt med viktiga skattepengar till det gemensamma samhällsbygget. Entreprenörskap ska därför uppmuntras och premieras i hela landet.

I Västerbotten och norra Sverige ser arbetslösheten annorlunda ut jämfört med övriga landet. Vi har mycket låg arbetslöshet i de flesta kommunerna, men vi har även kommuner med hög arbetslöshet. Gemensamt för alla kommunerna är att kompetensförsörjningen är en utmaning och vissa yrkesgrupper svåra att rekrytera. Vi har brist på människor. Därför är det viktigt att vi skapar så goda förutsättningar som möjligt för inflyttning och att de som bor här vill fortsätta göra det. Kompetensförsörjningen är viktigt för våra företag och ska därför tas på största allvar. I grunden byggs välfärd av att det finns arbetande människor som betalar skatt, därför är en välmående arbetsmarknad med gott företagsklimat avgörande för Västerbotten.

Offentlig sektor har emellertid ett viktigt ansvar att ställa om sina verksamheter för att vara mindre personalkrävande, när den demografiska utvecklingen visar att vi blir färre som kan jobba. Region Västerbotten och länets kommuner behöver synas som arbetsgivare genom att genomföra aktiva rekryteringsinsatser, för att locka människor från andra ställen att flytta hit.

Centerpartiet står upp för den svenska arbetsmarknadsmodellen, där det är arbetsmarknadens parter som ska avtala om lönenivåer. Därför är vi emot regeringens lönegolv och anser att det är kollektivavtal och praxis i branschen som ska styra lönenivåerna så att alla som jobbar i Sverige garanteras skäliga löner.

Det regionala utvecklingsansvaret som finns i Region Västerbottens uppdrag handlar framför allt om att politiken ska ge goda, långsiktiga och förutsägbara förutsättningar för medborgare, företag och företagare.

Centerpartiet vill:

- Sänka kostnaderna för att anställa genom lägre arbetsgivaravgifter, särskilt för de 10 första anställda och för unga och nyanlända som ska in på arbetsmarknaden.
- Utveckla matchning mellan arbetsgivare, arbetstagare och arbetsförmedlare.

- Minska regelkrånglet för företagare, så att de kan lägga sin tid på att utveckla sin verksamhet i stället för på administration.
- Modernisera arbetsrätten så att den ger företag flexibilitet att anställa och anpassa sin kompetens, samtidigt som anställda får bättre möjligheter till omställning och utbildning.
- Slopa lönegolvet så att det blir enklare att anställa människor från tredjeland för att kunna klara kompetensbristen hos företagen och den offentliga sektorn.
- Skapa bättre förutsättningar för inflyttning av arbetskraft.
- Införa skattelättnad eller flyttbidrag då folk flyttar från andra regioner till arbete i norr.

Gröna näringar

Skog

Skogen är viktig för många människor på olika sätt. Den ger möjlighet till rekreation, friluftsliv, turism och upplevelser, samtidigt som den genererar pengar till samhällets alla funktioner. Västerbotten är en av Sveriges stora skogslän, och här finns både en stor andel enskilda skogsägare och tiotusentals arbetstillfällen som kommer direkt eller indirekt från skogsbruket. Skogen är också en av Sveriges stora basnäringar och är viktig för vår bruttonationalprodukt. Sverige är världsledande på den globala marknaden när det gäller skogliga produkter, och nära en tiondel av Sveriges totala export kommer härifrån.

Skogen är också viktig ur miljö- och klimatsynpunkt. Här finns en stor biologisk mångfald och unika ekosystem. Varje sekund binder skogen också in stora mängder koldioxid från atmosfären, vilket gör den till en nyckel i omställningen. Samtidigt är den förnyelsebara skogsråvaran avgörande i Sveriges omställningsarbete mot en cirkulär ekonomi, där vi fasar ut det fossila.

I takt med klimatförändringarna ökar risken för skador i skogen, minskad tillväxt och påverkan på biologisk mångfald, exempelvis till följd av torka, brand, erosion och skadeinsekter. Det skapar ett ökat behov av att stärka skogens motståndskraft och ge skogsägare bättre förutsättningar att förebygga risker. Det handlar både om åtgärder i skogen och om fungerande infrastruktur, eftersom många skogsbilvägar inte är byggda för dagens eller framtidens klimat och många enskilda väghållare står med stort ansvar men lite stöd.

Skogens alla värden ska beaktas på ett hållbart och nyanserat sätt. Centerpartiet oroas av att diskussionen om skogsbruk tenderar att beskrivas som dåligt, när det i själva verket har en stor hållbarhetsaspekt. I Centerpartiets Sverige balanseras skogens alla värden, där skogsbruket och efterföljande industri får långsiktiga spelregler som gör det möjligt att investera och bygga för framtiden. Samtidigt ska miljö- och klimatmål väga lika tungt som produktionsmål. Vi tror att miljöansvar och grön tillväxt är förenliga med varandra, men att ekonomisk tillväxt är en förutsättning för en positiv miljöutveckling. Det är också viktigt att inskränkningar som görs i skogsbruket görs i god dialog med skogsägare och alltid med respekt för äganderätten.

Centerpartiet vill

- Att skogsägare alltid får marknadsmässig ersättning när deras skog blir föremål för skydd mot brukande.
- Att principen om frivillighet alltid ska gälla vid inrättning av skydd av skogsmark.
- Att skydd för fjällnära skog tydliggörs så att tryggheten för markägaren ökar.
- Att företag med klimatsmarta lösningar, exempelvis produktion av biodiesel, ges förbättrade förutsättningar på marknaden.
- Att bioenergi kan utvinnas som en komponent i ett hållbart samhälle.
- Att byggande i trä ökar och prioriteras.
- Att investeringar i klimatsäkrade skogsbilvägar, vägtrummor och andra åtgärder som minskar körskador, erosion och översvämningsrisker ska underlättas genom möjlighet till investeringsstöd och rådgivning.
- Att skogsägare ska ges förbättrade förutsättningar att möta ett förändrat klimat och förebygga ökade risker genom stärkt rådgivning och enkel tillgång till bra beslutsunderlag.

Livsmedelsproduktion

Centerpartiet är sprunget ur bonderörelsen och ser fortsatt att detta är en viktig näring för Sverige som behöver prioriteras. Lantbruket bidrar med många värden i vårt samhälle. Här produceras livsmedel, men det bidrar också med arbetstillfällen, öppna landskap och biologisk mångfald. Sverige är ett föregångsland vad gäller djurvälfärd, och har en produktion som är långt före omvärlden när det gäller regler för god djurhänsyn. Trots det produceras ungefär hälften av svenskarnas mat någon annanstans i världen. Det innebär att vi är känsliga för störningar i leveransflöden, och har stort behov av yttre hjälp i fall av kris eller krig. För att stärka Sveriges totalförsvar är det viktigt att öka livsmedelsförsörjningen inom landet.

I Västerbotten finns i teorin goda möjligheter till livsmedelsproduktion. Klimatavtrycket från norrländskt producerade livsmedel, exempelvis kött, är dessutom uppemot en tredjedel lägre jämfört med andra delar av världen. Trots detta sliter livsmedelsproducenter med bristande lönsamhet och tung regelbörda.

Centerpartiet förstår att ekonomiskt stöd för svensk livsmedelsproduktion i grunden är ett stöd för svenska konsumenter. Det är dyrare att producera mat på ett hållbart sätt med god djurvälfärd, vilket gör att slutprodukterna ute i butik blir avsevärt dyrare om det inte finns en statlig subvention. I EU och Sverige finns därför jordbruksstöd för att se till att alla ska ha råd att handla mat, och att det ska finnas mat för befolkningen vid kris eller krig.

I Västerbotten och norra Sverige skiljer sig förutsättningarna för lantbruk i jämförelse med övriga Sverige. Här spelar skogen central roll för att kunna genomföra viktiga investeringar och genomföra generationsskiften. För norrländskt jordbruk är det därför viktigt med långsiktighet i skogspolitiken. Även långa avstånd och undermålig infrastruktur skiljer norrländskt jordbruk från södra Sveriges. För att stärka beredskapen och förutsättningarna för livskraftiga livsmedelsproducenter måste infrastruktur byggas upp och stärkas runt om i hela norra Sverige.

Vårt samhälle behöver fungera även om något svårt händer. För oss i Centerpartiet är det viktigt att vi bygger den tryggheten tillsammans, från grunden. Vi vill att alla ska känna sig delaktiga. Genom folkbildning och tydlig information ska varje person veta hur man klarar sig själv med mat, vatten och värme under en tid vid en kris. Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel behöver höjas till minst 80 procent. Det gör vi genom att stärka böndernas konkurrenskraft och bygga upp decentraliserade beredskapslager för både mat och insatsvaror som gödsel och drivmedel.

Centerpartiet vill

- Att självförsörjningsgraden ökar till 80 %.
- Att regelbördan för lantbrukare minskar.
- Att livsmedelsproduktionen ökar i hela landet.
- Att det blir enklare för lantbrukare att låna pengar för att göra viktiga investeringar.
- Att det nationella stödet för livsmedelsproduktion ökar.
- Att de europeiska jordbruksstöden anpassas för att stärka det norrländska jordbruket.
- Att infrastruktur som kvarnar, packerier, mejerier och slakterier stärks och byggs upp i norra Sverige.
- Att lokalproducerade livsmedel prioriteras i regional upphandling.
- Att Region Västerbotten uppfyller målen i Livsmedelsstrategin 2.0.
- Underlätta för generationsskiften.
- Att lantbrukare ska ges förbättrade förutsättningar att möta ett förändrat klimat och förebygga ökade risker genom stärkt rådgivning och enkel tillgång till bra beslutsunderlag.

Grön industri

Framtiden för norra Sverige är den gröna industrialiseringen. En grön hållbar tillväxt i Västerbotten behöver fler växande företag. Dessa företag behöver långsiktiga och robusta förutsättningar, särskilt måste företagen kunna lita på att ambitionerna för klimatarbetet fortsatt kommer vara höga.

Det gröna företagandet har goda förutsättningar att verka i länet i omställningen mot ett fossilfritt samhälle och då krävs det att Västerbottens beslutsfattare ger bästa möjliga förutsättningar för att innovativa klimatlösningar ska kunna växa fram hos våra företag. För att värna Västerbottens fortsatta tillväxt måste dessa företagare också förses med möjligheterna att förlägga sin tillverkning lokalt i den mån det är lämpligt.

Den gröna omställningen kommer aldrig fungera om man kör över människor lokalt. Centerpartiet står upp för det kommunala vetot mot uranbrytning. Anledningen är att det inte går att påvisa att brytning ur alunskiffer skulle kunna ske utan stora negativa miljöeffekter. Dessutom vet vi redan nu att effekterna av ett eventuellt misslyckande kan förstöra miljön för många generationer. Det är helt enkelt experiment vi inte har råd med. Vi måste ha ambitionen att sänka Sveriges utsläpp, stärka vår ekonomi och samtidigt värna människors närmiljö.

I länet finns tre etablerade universitet, Umeå universitet, Sveriges lantbruksuniversitet och Luleå tekniska universitet. Vid alla tre universiteten och även inom näringslivet bedrivs avancerad forskning inom bioenergi och förädling av naturresurser. Miljöforskning stärker regionens förutsättningar att ligga i framkant inom dessa områden.

Centerpartiet vill:

- Skapa goda förutsättningar för företag som avser utveckla hållbara varor och tjänster som gynnar vårt klimat och vår miljö.
- Premiera klimatfrämjande initiativ från företag för att påskynda klimatomställningen.
- Behålla det kommunala vetot mot uranbrytning och förbjuda brytning i alunskiffer.

Energi

Västerbotten är en viktig producent av grön elektricitet i sol, vind och vatten. Vattenkraften är den mest utmärkande, som sträcker sig genom hela länet, från väst till öst. Det finns utmaningar med att ta tillvara den energi som produceras. Energiöverföringskapaciteten är lägre än energiproduktionen och det finns potential att utveckla energilagring för att kunna tillgå både för att stabilisera tillgången av el i elnätet och använda elen vid sidan av elnätet.

Centerpartiet vill:

- Teckna en ny energiöverenskommelse.
- Säkra den småskaliga energiproduktionens plats i teknikutvecklingen.
- Ge mer resurser och forskning till vidareförädling av naturresurser, teknikutveckling och fossilfria fordonsbränslen.
- Stärka och säkra elnätet.

Besöksnäring

Besöksnäringen är en viktig basnäring i Västerbotten, särskilt i våra fjällkommuner. För kommuner som har varierande volym på besöksnäringen över året blir det periodvis hög ansträngning på kommunala och regionala resurser, som VA-anläggningar, vägnät samt hälso- och sjukvård.

För att besöksnäringen ska bli hållbar lokalt finns det behov av att hålla destinationen öppet året om. Det gör det enklare att anställa och behålla personal och skapa ett attraktivt område att bo i. Skidorten kan också vara levande på sommarhalvåret.

Klimatförändringarna innebär också förändringar i besöksnäringens mönster. I Västerbotten ser vi fler besökare från andra länder som söker svalare klimat, så kallat ‘coolcation’. Attraktiva turismdestinationer ökar möjligheterna till att besökare senare väljer att bosätta sig i länet.

Centerpartiet vill:

- Öka samverkan med och mellan destinationsbolag.
- Säkerställa att det finns resurser som bidrar med analys och utveckling.
- Säkra resurser till besöksnäringen för tillväxt och utveckling.
- Utreda lösningar som kompenserar små kommuner som upplever ökad belastning på samhällsservice på grund av turism.
- Underlätta för kollektivt resande till och från turistorter.

Mer folkhälsa för ett levande län

Centerpartiet vill skapa en jämlik och förebyggande vård där alla har samma chans till ett friskt liv. Genom att staten tar ekonomiskt ansvar för vaccin och screening, och vi ger människor verktyg för egenvård, bygger vi ett tryggare och friskare Sverige – oavsett var du bor. För Västerbotten är en god folkhälsa den smartaste investeringen vi kan göra och den självklara starten för ett levande län där människor mår bra.

Vi är stolta över Västerbottens hälsoundersökningar, som har bidragit till en ovärderlig kunskapsbank om västerbottningarnas hälsa sedan 1980-talet. Dessa undersökningar, som erbjuds 40-, 50- och 60-åringar, har bidragit till bättre hälsa hos den enskilda människan och ökad kunskap om levnadsvanor och hälsorisker i befolkningen. Västerbottens hälsoundersökningar är ett bra exempel på insatser från hälso- och sjukvården som förebygger sjukdom. Under de senaste åren har deltagandet minskat, framför allt för att hälsocentralerna prioriterar ner att kalla patienter. Centerpartiet tycker att det är värt att prioritera hälsoundersökningarna och ser att vi kan göra det enklare och effektivare med moderna lösningar.

Vi vill att screening ska bli mer riskbaserad och individuell. I stället för att bara titta på ålder bör man kalla de som har högre risk för vissa cancerformer oftare. Idag skiljer sig screeningen åt mellan olika regioner. Centerpartiet vill att staten tar ett större ansvar för både finansiering och beslut om vilka screeningprogram som ska finnas för att säkerställa att vården blir jämlik. Centerpartiet vill att staten inför ett nationellt program för prostatacancer, så att alla män i hela

landet får samma chans till tidig upptäckt. Centerpartiet vill att åldersgränsen för mammografi tas bort och att vetenskap styr i stället för födelseår.

Centerpartiet vill:

- Låta staten ta ansvar för finansieringen av vaccinationer.
- Säkerställa att alla får tillgång till samma screening för att upptäcka sjukdomar i tid.
- Ge människor bättre verktyg och stöd för egenvård genom en nationell strategi.
- Utveckla Västerbottens hälsoundersökningar och införa hälsoundersökningar även för 70-åringar.
- Ta bort de övre åldersgränserna för cancerscreening i Västerbotten.
- Öka samverkan kring hälsofrämjande arbete med studieförbunden i Västerbottens län.

Mer utbildningsmöjligheter i Västerbotten

Utbildningsnivån påverkar hela livet. Därför sätter Centerpartiet utbildning högt upp på den politiska agendan, så att västerbottningarna får goda förutsättningar till kunskap och kompetens och får möjlighet att göra sina livsresor.

En ärlig chans i grundskolan

Svensk skola fungerar överlag bra, men det finns idag en klyfta som skär rakt igenom den svenska skolan. Där den grupp elever som kommer från studievana hem, som har möjlighet att få hjälp med läxorna och går på en skola med behöriga lärare, får en skolgång i världsklass. Medan de elever som kommer från studieovana hem, bor i glesbygd eller som inte har svenska som modersmål eller har en funktionsnedsättning, ofta slås ut i dagens skola. 20 000 barn tar sig inte in på gymnasiet i Sverige varje år, en utslagning vi inte ser i våra grannländer trots att elevernas kunskapsnivå ligger på samma nivå. Varje elev ska ges möjligheten att utvecklas och nå sin fulla potential. Alla förtjänar en bra skolgång alldeles oavsett hur många år ens föräldrar gått i skolan, vilket språk man talar hemma eller om man bor i glesbygd eller i ett utsatt område. Tyvärr ser inte verkligheten ut så idag. Centerpartiet har länge arbetat för att skolan ska vara likvärdig i hela landet. Vi kämpar bland annat för att skolor med större behov ska få mer betalt, att småskolor i glesbygd ska få tillämpa fjärrundervisning i större utsträckning och att elever med bristande svenskkunskaper ska erbjudas extra undervisning.

En likvärdig skola måste också klara att möta elever med funktionsnedsättningar och andra utmaningar, som neuropsykiatriska funktionsvariationer och psykisk ohälsa. När skolor saknar tillräckliga förutsättningar att ge adekvat stöd, anpassningar och god/anpassad lärmiljö finns stor risk för omfattande och långvarig skolfrånvaro eller går ut grundskolan utan att nå gymnasiebehörighet. Därför krävs tidiga insatser, stark elevhälsa samt tillgängliga och flexibla lärmiljöer.

För oss i Centerpartiet är det också oerhört viktigt att lita på professionen. Det är duktiga lärare, rektorer och annan skolpersonal som bäst vet vad som behöver göras i skolan och politiken ska skapa förutsättningar för att de ska kunna göra sitt jobb.

För oss är det också oerhört viktigt att alla skolor håller hög kvalitet oavsett om skolan är kommunal eller fristående och att samma regler och förhållningssätt ska gälla oavsett vilken typ av skola det är.

Centerpartiet vill:

- Att regelkrångel och detaljstyrning minskas i skolan så att lärare, rektorer och skolledare kan fokusera på skolans undervisningsuppdrag.
- att behöriga lärare som väljer att arbeta på skolor med låga skolresultat ska belönas med ett lönetillägg motsvarande 5000 kronor i månaden.
- att nuvarande lärarlegitimation ersätts med bredare legitimation som har större fokus på pedagogik, kognitionsvetenskap och praktik.
- att det inom ramen för den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) ingår att undervisa på skolor med särskilda förutsättningar, så som små skolor och skolor i utsatta områden.
- att huvudmän ska kunna använda sig av virtuella klassrum för att säkra tillgången till behöriga lärare i små skolor.
- att den hårda godkänt-gränsen slopas så att fler tar sig in på gymnasiet och vi vill att det skapas fler betygssteg under E så att ansträngning alltid lönar sig.
- att det införs sektorsbidrag till skolan och att de krångliga riktade statsbidragen tas bort.

- att det införs en elevlag som fungerar ungefär som patientlagen. Den ska tydliggöra att varje elev har rätt till stöd, en trygg miljö och inflytande.
- att om inte eleverna får den undervisning de har rätt till så ska skolhuvudmannen inte kunna plocka ut vinst.
- att alla skolor ska omfattas av offentlighetsprincipen, transparens är mycket viktigt.
- Att skolor ska ges förutsättningar att arbeta förebyggande mot skolfrånvaro genom stark elevhälsa, tillgängliga lärmiljöer och tidiga stödinsatser utifrån deras faktiska behov.
- Att barn- och elevgrupper minskas och att en ökad vuxennärvaro möjliggörs i alla skolmiljöer.

Nära koppling mellan utbildning och arbetsmarknad

Utmaningen med kompetensförsörjning i Västerbotten är påtaglig. Västerbotten har förhållandevis få personer i arbetsför ålder, jämfört med barn och äldre. De som kan jobba behöver jobba och också ha den kompetens som arbetsmarknaden behöver.

Utmaningarna med kompetensförsörjningen i länet är riskerar både företagens utveckling och kvaliteten i offentliga verksamheter. Centerpartiet arbetar aktivt för att hitta vägar framåt för att identifiera vilka kompetensbehov som finns och vilka åtgärder som behövs för att fylla luckorna på arbetsmarknaden.

I Västerbotten har många branscher stora behov av rekrytering av många olika kompetenser. Svårigheter med kompetensförsörjning pekas ut som en av de största riskerna på arbetsmarknaden och det behöver göras träffsäkra analyser av behoven för att utbildningsplatser ska matcha arbetsmarknadens behov. På grund av de glesa förhållanden som råder i Västerbotten, är statistiken om kompetensbehov bristfällig. Centerpartiet vill se en regional insamling av data om kompetensbehoven i länet som görs i samverkan med relevanta aktörer.

I länet krävs ett gott samarbete mellan region, kommuner och andra aktörer för gymnasieutbildningar, vuxenutbildningar och utbildningar som är kopplade till arbetsmarknadens behov. Som elev och student ska kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad vara enkel att uppfatta och utbildningen ska hålla hög kvalitet.

Dagens arbetsmarknad ställer krav på att det ska finnas möjligheter att byta karriär genom livet. Därför behöver det finnas vuxenutbildning som gör det enkelt att läsa in behörighet till yrkeshögskola och högskola och det ska vara lätt att komplettera utbildningar och satsa på yrkesinriktade utbildningar senare i livet.

Goda utbildningsmöjligheter och nära kontakt mellan utbildningsanordnare och arbetsmarknad ökar människors möjligheter till jobb och trygghet samtidigt som det gynnar näringslivet och välfärden.

Centerpartiet vill:

- Säkra tillgång till högre utbildning av god kvalitet i hela länet.
- Se fler decentraliserade utbildningar riktade mot bristyrken.
- Säkra språkstöd och andra verktyg på länets arbetsplatser för att lära och integrera medarbetare som ännu inte talar svenska.
- Avveckla Region Västerbottens drift av folkhögskolor och överlåta driften till mer lämpade utbildningsanordnare.
- Avskriva studiestöd för personer i Västerbotten som utbildar sig i bristyrken och bosätter sig här.
- Inför en strukturerad, regional kompetensdatainsamling.
- Möjliggör att vara jobbonär, att jobba efter att ha gått i pension.
- Följ upp betydelsen av utrikesfödda medarbetare i Region Västerbotten.
- Förenkla rekrytering av engelsktalande medarbetare i länet.
- Att göra Västerbotten till landets främsta region för ungt entreprenörskap genom att koppla ihop föreningslivets ledarskap med framtidens jobb.

Mer hjärta i politiken för ett välkomnande Västerbotten

När världen känns kall, behövs politik med hjärta. Världen är orolig och människor behöver skydd. Från krig, förföljelse och klimatkatastrofer. Sverige är ett välmående land som har plats för fler och vi ska visa medmänsklighet.

Västerbotten behöver också fler människor för att vårt samhälle ska fungera. Vi behöver fler människor som jobbar och det räcker inte med de barn som föds i Sverige. Inflyttningen från andra länder är nödvändig för oss. Västerbottens många små samhällen utgör goda platser för integration. Under flyktingkrisen 2015 såg vi till exempel Tärnaby sluta upp och framgångsrikt ta emot 150 flyktingar. Idag är flera kvar och integrerade i lokalsamhället. I det lilla sammanhanget finns förmågan att lyckas med integration och där kan Västerbotten göra mer.

Vi är starkt kritiska till Tidöregeringens utvisningar av spädbarn, gymnasieungdomar och andra människor som gör rätt för sig och är en resurs i vårt samhälle. Utvisa bara de som begår grova brott och låt resten stanna och bidra till vår gemensamma välfärd.

Centerpartiet vill:

- Ta tillvara de utlandsfödda som kommer till Västerbotten och se flerspråkighet och kulturell mångfald som en merit och något som gör regionens större och starkare.

Mer kultur för ett gott liv

Centerpartiet vill se ett levande och fritt kulturliv som når ut till alla, i hela länet. Genom att stödja lokala scener, stärka kulturen i skolan och värna den konstnärliga friheten vill vi skapa ett rikare, öppnare och mer kreativt Västerbotten där alla får chansen att både uppleva och skapa. Kulturen är ingen lyx, utan en grundläggande del av ett starkt och levande samhälle.

Kultur är en del av folkhälsan och kan verka förebyggande, för att minska risken för psykisk ohälsa, sjukdom och utanförskap.

Centerpartiet vill:

- Göra kulturen tillgänglig för alla, i hela Västerbotten.
- Stärka barns och ungas rätt att både uppleva och skapa kultur.
- Värna den fria kulturen, fri från politisk styrning.
- Värna kultur i Region Västerbottens budget för regional utveckling.
- Behålla 1 %-målet vid investeringar i Region Västerbotten.
- Rikta kulturanslag för att stärka likvärdig tillgång till kultur även i små kommuner med särskilt fokus på stöd till arrangörskap.

Mer trygg och tillgänglig hälso- och sjukvård

God och nära vård som börjar på hälsocentralen eller sjukstugan

God och nära vård i alla länets kommuner är en förutsättning för att hela Västerbotten ska vara tillgängligt och tryggt att leva och verka i. Det börjar på hälsocentraler och sjukstugor, som ska vara den naturliga vägen in till hälso- och sjukvården. Därför tycker Centerpartiet att det är självklart att det finns minst en hälsocentral eller sjukstuga i varje kommun. Sjukstugor och hälsocentraler behöver samverka med kommunerna, tandvården och sjukhusen för en sammanhållen vård som sätter patienten i centrum.

Ingen ska behöva stampa i en vårdkö. Region Västerbotten har i jämförelse med andra regioner stora problem med att uppfylla vårdgarantin och bristerna finns på flera områden. Centerpartiet prioriterar åtgärder för att hälsocentraler och sjukstugor ska få bättre förutsättningar att ta emot patienter och upptäcka sjukdomar i tid, innan de kräver mer omfattande specialistvård.

Vårdgarantin

Kontakt med primärvården samma dag.
Medicinsk bedömning inom tre dagar.
Förstabesök i specialistvården inom 90 dagar.
Efter beslut få komma till operation eller åtgärd inom 90 dagar.

Centerpartiet gillar valfrihet. För att korta vårdköerna och öka tillgängligheten för patienterna är det bra om fler aktörer får möjlighet att hjälpa till med att utföra vården. Centerpartiet vill ha ökade kvalitetskrav och en säker vård. Valfriheten i vården med alternativa driftsformer är något som finns i stora delar av övriga världen och är oftast ett komplement som behövs för att vården ska kunna tillgodose befolkningens behov.

Vid hälsocentraler och sjukstugor sker mer än 75 procent av hälso- och sjukvårdens alla patientmöten. Det, som på vårdspråk kallas primärvården, ska vara den naturliga vägen in till hälso- och sjukvården. Hälsocentraler och sjukstugor ska arbeta i nära samverkan med kommuner och sjukhusvård samt höja patientens delaktighet i vården för att patientens bästa alltid ska vara i centrum.

Genom att låta hälsocentraler och sjukstugor vara det verkliga navet i hälso- och sjukvården skapas förutsättningar för ett fungerande teamarbete runt patienten. För att uppnå detta behöver hälsocentralerna och sjukstugorna ekonomiska och kompetensmässiga resurser. För att god och nära vård ska ge effekt behöver patienternas delaktighet säkras genom att utveckla strukturen i vården där användningen av dokumenterade överenskommelser i vården, tidigare kallat patientkontrakt, bidrar till samförstånd och delat ansvar mellan patienten och vården. Överenskommelsen bidrar också till delaktighet, samordning, tillgänglighet och samverkan.

Centerpartiet vill:

- Säkra tillgängliga öppettider hos hälsocentraler och sjukstugor året runt.
- Förenkla tidsbokningen i kontakt med vården.
- Säkra en fast vårdkontakt.
- Att det ska finnas ett geriatriskt arbetssätt på alla hälsocentraler och sjukstugor.
- Införa medicinskt ansvarig läkare vid särskilda boenden och äldre- och trygghetsboenden i varje kommun.
- Öka likvärdigheten i länet för den palliativa vården.
- Införa familjecentraler och ungdomsmottagningar i anslutning till fler hälsocentraler och sjukstugor.
- Utveckla användningen av dokumenterad överenskommelse i vården.

Nära och tillgänglig akutsjukvård

Centerpartiet värnar länets tre akutsjukhus.

Norrlands universitetssjukhus är både akutsjukhus för Umeåregionen och universitetssjukhus med högspecialiserad vård för hela norra sjukvårdsregionen, som omfattar Västerbotten, Norrbotten, Västernorrland och Jämtland Härjedalen. Det har över tid skapat en situation där patienter från Umeåregionen föredrar att söka sig till sjukhuset, även vid sjukdomsfall som kan tas om hand på hälsocentralen. Centerpartiet har identifierat att det under lång tid varit högt tryck på akutmottagningen i Umeå och är positiva till att det införts en primärvårdsakut i anslutning till akutmottagningen. Centerpartiet ser att det också kan vara aktuellt med fler åtgärder på sikt.

Tillgång till ambulans i hela länet är viktigt för människors trygghet. Ambulansverksamheten blir särskilt dyr i glesbygd och bör därför inte jämföras rakt av med motsvarande verksamheter i städer.

Centerpartiet vill:

- Att ambulansen kopplas närmare sjukstugorna i inlandskommunerna för att säkra bemanning och kompetensutveckling.
- Initiera ett utvecklingsarbete för att knyta samman samtliga aktörer vid akuta larm för att ingen patient ska falla mellan stolarna.
- Att alla invånare i Västerbotten ska nås av ambulans i rimlig tid.
- Kompensera faktiska kostnaden för kommuner med I väntan på ambulans-avtal.
- Ansöka om att Lycksele sjukhus utvecklas till ett beredskapssjukhus.

Tandvård

Västerbotten upplever stor brist på tandvårdspersonal. Flera av länets tandvårdskliniker står helt utan personal och andra bemannas med team som kommer dit. Tänderna har stor påverkan på människors hälsa.

Centerpartiet vill:

- Säkra likvärdig och tillgänglig tandvård i hela länet.
- Införa mobila tandvårdskliniker som kan nå patienter där de är, till exempel på skolor och äldreboenden.
- Se uppsökande verksamhet hos äldre för tillgång till nödvändig tandvård.
- Säkra den förebyggande tandvården för barn.
- Att ge privata kliniker rimliga villkor för barntandvård.

Fokus på kvinnohälsa

Centerpartiet vill att kvinnor och män ska få en likvärdig vård. Genom mer forskning om kvinnors sjukdomar, ökade kunskaper i vården och tydlig uppföljning vill vi stänga kunskapsluckorna. Målet är en rättvis och jämställd vård där ditt kön inte avgör vilken hjälp du får.

Ditt kön ska inte avgöra vilken vård du får, men idag ser verkligheten annorlunda ut. Kvinnor får vänta längre på akuten, underbehandlas för hjärtsjukdom och får kämpa för att få diagnoser som endometrios. Det beror på kunskapsluckor, gamla normer och att forskningen länge har utgått från män.

Centerpartiet har varit tydliga med målet om Sveriges bästa förlossningsvård i Västerbotten under flera år. Under de senaste åren har utmaningarna för att nå dit ökat, men med rätt använda resurser är målet möjligt att nå. Det är utmanande att bemanna med rätt kompetens och läget är inte enbart pressat på förlossningen i Lycksele, utan i hela länet. Centerpartiet backar inte från kvinnorna. Vi tar ytterligare ett steg för att prioritera kvinnorna i länet genom att sätta politiskt fokus på kvinnohälsa genom hela livet.

I debatten om förlossningsavdelningen på Lycksele sjukhus har patientsäkerheten ifrågasatts eftersom det inte finns en barnläkare i beredskap på plats dygnet runt. Centerpartiet anser att det behöver fattas ett politiskt beslut om det ska finnas barnläkare i beredskap. Skälet är att vi vill att den politiska ledningen tar ansvar för utformningen av patientsäkerheten och personalens arbetsmiljö på Lycksele sjukhus.

Centerpartiet vill att sjukvården gör mer för att förbättra situationen för personer som drabbas av migrän. Migrän är en folksjukdom som drabbar ungefär 1,5 miljoner svenskar per år. Det är tre gånger fler kvinnor än män som drabbas och påverkan på livskvaliteten är stor.

Centerpartiet vill

- Säkra en likvärdig vård för kvinnor och män i hela landet.
- Satsa på forskning om sjukdomar som främst drabbar kvinnor.
- Stärka kunskapen och uppföljningen av jämställdhet i vården.
- Arbeta långsiktigt för att Västerbotten ska ha Sveriges bästa förlossningsvård.
- att Region Västerbotten fastställer en strategi för jämlik vård och stöd för kvinnor i klimakteriet, bidrar till att klimakteriet är en naturlig del av arbetsmiljöarbetet, säkerställer evidensbaserad vård för klimakteriebesvär i hela regionen och ökar kunskapen om klimakteriet hos vårdpersonal och på arbetsplatser i hela länet.
- se en satsning på kunskap och vård för att förbättra situationen för alla kvinnor som drabbas av endometrios och liknande sjukdomar.
- Riktade uppdragsutbildningar till förlossningsyrken möjliggör för personer som bor i Västerbotten att utbilda sig.
- att Region Västerbotten fattar ett politiskt beslut om det ska finnas barnläkarberedskap på Lycksele sjukhus.
- Förbättra efterkontroller och eftervård efter förlossning för att upptäcka förlossningsskador och psykisk ohälsa i tid.
- Att det ska framgå i barnets journal om det är fött utanför sjukhus.
- Utred möjlighet att vid resa till förlossning få medföljande vårdpersonal i glesbygd.
- Se en satsning på kunskap och vård för att förbättra situationen de som drabbas av migrän.

Psykisk hälsa

Den psykiska ohälsan har ökat dramatiskt de senaste årtiondena. Särskilt oroväckande är den stora andel av personer som mår psykiskt dåligt som är barn och ungdomar. En konsekvens av större behov av hjälp från barn- och ungdomspsykiatrin är att köerna har blivit långa och det är svårt att få hjälp i tid. Centerpartiet ser att de olika verksamheterna som hanterar barn och ungas psykiska hälsa behöver arbeta tillsammans i en samlad barn- och ungdomshälsa och sjukstugor och hälsocentraler behöver ta sitt ansvar för första linjens vård vid psykisk ohälsa.

Vi ser att elevhälsovården är en viktig resurs för att nå barn och unga som är i behov av stöd i ett tidigt skede. Barn och unga som går i skolan spenderar mycket av sin tid i skolan och där finns vuxna som känner eleverna. Genom att satsa resurser på elevhälsan skapar vi förutsättningar att upptäcka elevernas behov i tid och på sikt minska behovet av specialistpsykiatrisk vård på barn- och ungdomspsykiatrin.

Hälsa, lärande, trygghet (HLT) är ett arbetssätt där sjukvården, skolan och socialtjänsten samverkar kring barn och familjer som har behov av det. Idag finns arbetssättet i allt fler kommuner i förskola och grundskola. Centerpartiet ser fördelar med att låta arbetssättet följa med även i gymnasieskolan.

Ofrivillig ensamhet ökar risken för psykisk ohälsa och depression. Region Västerbotten behöver bli bättre på att fånga upp psykisk ohälsa som en följd av ofrivillig ensamhet. Det behövs fler tillgängliga sociala mötesplatser och att daglig verksamhet för äldre fortsätter att utvecklas i hela länet.

Centerpartiet vill:

- Utöka vården för barn och unga genom att stärka vården på hälsocentraler och sjukstugor, första linjens psykiatri och barn- och ungdomspsykiatrin.
- Införa vårdval inom barn- och ungdomspsykiatrin för att korta de oacceptabelt långa köerna samt öka valfriheten och tillgängligheten.
- Stärka riktade folkhälso- och förebyggande insatser på alla politiska nivåer.
- Införa en strukturerad screening för psykisk hälsa vid elevhälsans ordinarie hälsokontroller i grundskolan för att tidigt upptäcka elever i riskzonen för exempelvis depression, mobbning eller självskadebeteende.
- Stärka elevhälsan och stödet i skolan genom att bygga ut elevhälsan med fler kompetenser.
- Utöka resurserna till elevhälsan så att alla elever i högstadiet får ett extra elevhälsosamtal för att bygga tillit och fånga upp de som behöver mer stöd.
- Införa ett regionalt eller nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga samt en elevhälsogaranti, så att elever kan få kontakt med elevhälsan samma dag.
- Skapa förutsättningar för bättre samverkan mellan socialtjänst, elevhälsovård, primärvård och barn- och ungdomspsykiatrin.
- Använda studieförbunden som en resurs för att minska ofrivillig ensamhet och främja psykisk hälsa.
- Införa resurser för psykiatriska hembesök i hela länet med lokalt anpassade lösningar.
- Förbättra vården av skadligt bruk och beroende i länet.
- Införa en Hälsa, lärande, trygghet-modell även för gymnasieskolan.
- Öka tryggheten i övergång från BUP till vuxenpsykiatrin.

Samers hälsa

Folkhälsomyndighetens undersökningar av samers hälsa visar att urfolket samer uppger en god allmän hälsa och psykiskt välbefinnande som befolkningen i övrigt. Däremot är det en större andel samer än befolkningen i övrigt som uppger att de någon gång allvarligt övervägt att ta sitt liv.

Centerpartiet vill:

- Att samer i länet ska mötas av samisk språk- och kulturkompetens i vården.
- Att vården anpassas för att fungera när de fysiska avstånden är långa, till exempel vid renskötsel.

Smarta lösningar som funkar för vården i Västerbotten

Idag har vi långt fler möjligheter att komma i kontakt med vården, utan att besöka vården på plats. Utvecklingen behöver ske både snabbt och genomtänkt. Ibland görs det genom samverkan mellan olika aktörer, ibland är det smarta lösningar i Region Västerbottens egen regi och i andra fall handlar det om att använda teknik på ett klokt sätt.

Centerpartiet vill:

- Använda mobila team med rätt kompetens för att nå patienter och hålla nere belastningen på sjukhusvården.
- Införa psykiatriambulanser med rätt kompetens.
- Återväcka samhällsrummen både i glesbygd och städer för att flytta egenmonitorering och provtagning till patienterna och minska trycket på hälsocentraler och akutmottagningar.

- Teckna fler avtal med kommuner för I väntan på ambulans (IVPA) för att räddningstjänsten ska kunna bistå med första hjälpen, hjärt- och lungräddning eller syrgas innan ambulansen kommer fram.
- Följa upp införandet av SMS-livräddning i Västerbotten.
- Utveckla SMS-kallelser till vården och säkra att informationen är tydlig och informativ för att den ska vara tillgänglig för patienten.
- Möjliggöra att skicka bilder till hälsocentral eller sjukstuga.
- Införa samverkan mellan Region Västerbotten och kommunerna för att patienter ska kunna stanna vid apoteket på vägen hem med en sjukresa.
- Utveckla egenvård för patienter med kroniska sjukdomar.

Utveckla och forska för morgondagens vård

Den medicinska utvecklingen gör stora framsteg och det kommer kontinuerligt nya rön kring medicinteknik och läkemedel som är botande, effekter som bara för några år sedan var okända. Region Västerbotten behöver värna förutsättningarna för att Norrlands universitetssjukhus ska fortsätta nå upp till kraven för att vara ett av Sveriges sju universitetssjukhus. Sjukhusets status påverkar kompetensförsörjningen av kvalificerad personal till vården och utvecklingen av morgondagens vård och den vill Centerpartiet ska finnas i Västerbotten. Medicintekniska lösningar och uppdaterade arbetssätt kan bidra till den goda och nära vård som Centerpartiet förespråkar.

Det nationellt finansierade Centrum för hälsa i glesbygd är resultatet av många års arbete på Glesbygdsmedicinskt centrum, där man varit en spjutspets för forskning och innovation för hälso- och sjukvård i glesbygden. Centerpartiet gläds åt att arbetet uppmärksammas nationellt och internationellt och ser värdet av att använda lärdomarna i vårdens vardag.

Centerpartiet vill:

- Att forskning ska bedrivas vid alla tre sjukhus i länet.
- Värna goda förutsättningar för Norrlands universitetssjukhus för att behålla statusen som universitetssjukhus.
- Att kunskaper och insikter från Centrum för hälsa i glesbygd mer aktivt realiseras inom Region Västerbotten.

Mer växtkraft genom Region Västerbotten

Region Västerbotten är en viktig aktör för att hålla samman hela länet, som består av 15 kommuner med varierande förutsättningar. Regionen ska eftersträva jämlikhet i såväl Storuman som Skellefteå.

Region Västerbotten ansvarar för det regionala utvecklingsarbetet och för att samverka med kommuner och företag. Regionen ska här vara en samordnande organisation. Här vill Centerpartiet även se ett välfungerande rikt och varierat kulturliv, vilket är en förutsättning för tillväxt och en för en hållbar utveckling av vårt civilsamhälle. Vi vill också lyfta civilsamhällets och föreningslivets betydelse för regional utveckling och tillväxt.

När Region Västerbotten lyckas med att se hela länet och dess förutsättningar frigör vi en nära växtkraft i hela Västerbotten.

Centerpartiet vill:

- Att Region Västerbotten stödjer mikro-, små och medelstora företag i hela regionen i nära samarbete med kommunernas näringslivsorganisationer.
- Att Region Västerbotten prioriterar närodlade råvaror vid all upphandling.
- Att upphandlingar säkerställer kvalitet.
- Använda byutveckling som testbädd för många nya hållbara lösningar när det gäller planering, byggande transporter i våra livsmiljöer.
- Lyfta civilsamhällets och föreningslivets betydelse för den regionala utvecklingen.
- Se samarbeten på nordisk och EU nivå för att säkra lösningar på behov i hela länet.
- Att satsa på ledarutbildningar för unga inom föreningslivet för att satsa på framtidens eldsjälar.
- Undersöka hur AI kan underlätta och stödja kommunal och regional verksamhet och arbetsmoment, t. ex. inom administration.

Vad får väljaren med Centerpartiet i Region Västerbotten?

Centerpartiet har identifierat att den nuvarande socialdemokratiska styrningen av Region Västerbotten är bristfälligt på många punkter. Trots att politikerna säger att något är viktigt, så återspeglas inte det i praktiken. Den viktigaste åtgärden som Centerpartiet vill åstadkomma tillsammans med Allians för Västerbotten är att införa aktivt politiskt ledarskap i alla beslutande församlingar. Styrning och ledning är politikens ansvar och det är politikerna som ska bära ansvaret för svåra beslut. Det får väljarna med Centerpartiet i styret för Region Västerbotten. Centerpartiet ser till hela länet och vill därför att Region Västerbotten ska landsbygdssäkra sina beslut.

Nationellt innebär landsbygdssäkrade beslut det att riktade statsbidrag i princip ska avskaffas för landsbygdskommuner, politiska beslut och lagar ska landsbygdssäkras genom att en obligatorisk konsekvensbedömning ur landsbygdsperspektiv införs i lagstiftningsprocessen, kallat: Ramviksmodellen och all befintlig lagstiftning inom vård, skola och omsorg ska ses över ur ett landsbygdsperspektiv för att möjliggöra små, flexibla och lokalt anpassade lösningar.

Det är viktigt att Region Västerbotten tar ansvar för att nå en ekonomi i balans. Det handlar om ett ansvarstagande för morgondagens västerbottningar. Regionens investeringsbudget och verksamhetsbudget behöver följa realistiska förutsättningar. Om välfärden ska få mer krävs det att det finns företag i länet som anställer fler, för att skatteintäkterna ska öka. Det räcker inte med att höja skatten för vårdbiträden, sjuksköterskor och lärare.

Centerpartiet kommer arbeta aktivt för att beslut och ansvar läggs på rätt nivå. Vi tror att Region Västerbotten blir en mer attraktiv arbetsgivare om medarbetare får mer inflytande och större möjligheter att påverka sitt arbete. Vi tror på tillitsbaserad styrning, med tydliga målsättningar från politiken och stort handlingsutrymme för genomförande hos verksamheterna. Med västerbottningarnas bästa i centrum.

Vad får väljaren med Centerpartiet på Västerbottensbänken i riksdagen?

Centerpartiet ser att många som verkar på nationell nivå inte förstår förutsättningarna i Västerbotten. Därför är vi en stark och tydlig röst för Västerbotten. Vi kommer använda vårt politiska inflytande till att fatta beslut i riksdagen som ger förutsättningar för alla som bor och vill bo i Västerbotten att forma sin framtid, oavsett om det är i inlandet, fjällen eller längs kusten. För oss i Centerpartiet är det självklart att nationella beslut ska stärka möjligheterna att bo och verka i hela landet.

Det är viktigt att grundförutsättningarna för människor tillgodoses. Vi behöver en god och tillgänglig vård i hela landet, en skola med bra kvalitet, polis som svarar i telefonen och en infrastruktur som fungerar. Därför driver vi i riksdagen en politik som prioriterar dessa områden.

Centerpartiet kommer också arbeta för bättre ekonomiska förutsättningar för norra Sverige. Naturresurser som vattenkraft, vindkraft, skog och mineraler skapar stora värden – då ska också en större del av intäkterna stanna lokalt och regionalt. Skatteutjämningssystemet behöver reformeras så att glest befolkade kommuner kompenseras rättvist, och statsbidrag ska i högre grad vara generella eller sektorsbidrag, i stället för kortsiktiga satsningar som begränsar det lokala handlingsutrymmet.

Centerpartiet kommer också driva en nationell politik för en fungerande infrastruktur i hela landet. Det handlar om satsningar på järnväg, flyg och väg, elektrifiering och laddinfrastruktur, men också om snabbt bredband och stabil mobiltäckning där människor bor och verkar. Investeringar i exempelvis Norrbotniabanan och upprustning av inlandets järnvägar är avgörande för att knyta samman Västerbotten med resten av landet och världen – för jobb, företagande och klimatomställning.

En växande arbetsmarknad är grunden för en stark välfärd. Därför vill vi göra det enklare och billigare att starta, driva och anställa i företag. Sänkta kostnader för den första anställda, minskat regelkrångel och en bättre matchning på arbetsmarknaden stärker både småföretagare och välfärden i hela landet. Alla barn som bor i Västerbotten ska få en bra utbildning, oavsett var de bor eller var de kommer från. Alla ska få förutsättningar att göra sin livsresa. Vi vill också se tätare koppling mellan utbildning och arbetsmarknad, fler utbildningsplatser inom bristyrken och goda möjligheter till omställning genom hela livet.

Skogen och jordbruket är viktiga basnäringar för Sverige, inte minst för Västerbotten. Därför kommer Centerpartiet driva dessa frågor, då de gör stor skillnad för vårt län. Vi kommer stå upp för äganderätten, för långsiktiga spelregler och för att miljö- och klimatmål ska förenas med konkurrenskraft och jobb. Självförsörjningsgraden av livsmedel behöver öka, regelbördan minska och investeringar i norrländskt jordbruk underlättas. Det stärker både beredskapen och landsbygdens utveckling.

Den gröna industrialiseringen i norr är en historisk möjlighet. Med rätt nationella beslut kan Västerbotten fortsätta vara ledande inom fossilfri energi, bioekonomi och klimatsmarta innovationer. Vi vill teckna en ny långsiktig energiöverenskommelse, stärka den småskaliga energiproduktionen och säkra att elproduktionen i norr också kan komma företag och hushåll i länet till del.

Centerpartiet är ett liberalt och feministiskt parti. Vi driver på för jämställdhet, för att stoppa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och för att stärka kvinnors ekonomiska egenmakt. Vi kommer arbeta för ett Sverige där alla – oavsett kön, bakgrund eller bostadsort – har lika möjligheter.

Med Centerpartiet på Västerbottensbänken i riksdagen, får väljarna en röst som gör sitt yttersta för att förbättra inte bara i Sverige utan också i länet. En röst som landsbygdssäkrar nationella beslut och som står upp för frihet, företagsamhet och ansvarstagande ekonomi. Med västerbottningarnas bästa i centrum – och med målet att människor i hela länet och landet ska må bra.

Sverige och Västerbotten kan mer

Centerpartiet får jobbet gjort för att vårt län ska växa och utvecklas tillsammans med oss som lever och verkar här. Vårt stora län sträcker sig från fjällen i väster, via skogarna i inlandet, till kusten i öster. Överallt i vårt län finns entusiaster, entreprenörer och eldsjälar som vill göra jobbet för livskraftiga lokalsamhällen. Vi gör jobbet för att förbättra möjligheterna för att företag ska växa och frodas. Vi gör jobbet för att samhället ska rulla på. Vi gör jobbet för att alla barn och unga ska få en bra utbildning och möjlighet att skapa sig sina egna liv. Vi gör jobbet för att varje människa ska få en riktig chans att utvecklas till sitt bästa jag. Vi gör jobbet för utvecklingen av ett hållbart samhälle där grön omställning, hållbar livsmedelsproduktion, familjeskogsbruk och sänkta klimatutsläpp ger nästa generation möjlighet att få njuta av ett livskraftigt Västerbotten. Centerpartiet är den liberala garanten som gör jobbet för ett varmt och medmänskligt samhälle, där alla får plats.

Utsläppen ska ner, de som jobbar ska bli fler, då kan välfärden få mer.